

HE 314/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lääkelain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Suomen Sairaanhoidajat ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja tulla sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuultavaksi hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lääkelain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lääkelakia (395/1987) koskien biologisten lääkkeiden lääkevaihtoa apteekissa sekä sairausvakuutuslakia (1224/2004) koskien biosimilaarivalmisteiden sisällyttämistä viitehintajärjestelmään. Esityksen mukaan lain muutosehdotuksilla pyritään alentamaan lääkkeiden käyttäjien lääkekustannuksia ja valtion lääkekorvausmenoja ja näin parantamaan lääkehuollon kustannustehokkuutta ja rahoittamaan osa ympärivuorokautisen hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen kuluista. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024. Suomen Sairaanhoidajat ry. kiittää ministeriötä biologisten lääkevalmisteiden apteekkivaihtoa koskevan lainsäädännön valmistelusta hyvissä ajoin ennen sen voimaan tuloa ja siitä, että lainvalmistelussa on huomioitu aikaisempien lausunnonantajien kommentteja.

Suomen Sairaanhoidajat ry pitää esityksen tavoitteita pääosin kannatettavina lääkkeiden hintakilpailun lisäämiseksi. Yksittäiselle lääkkeenkäyttäjälle muutos näkyy vain vähän. Pidämme tärkeänä, että hallitus on sitoutunut rahoittamaan ympärivuorokautisen hoivan vähimmäismitoituksen (0,7), mutta pidämme epätodennäköisenä, että tavoitellulla aikavälillä saavutettaisiin hoitajamitoituksen rahoittamiseksi tarvittavat säästöt.

Fimean selvitysten mukaan biologisen lääkkeen vaihtovälin tulisi olla kuusi kuukautta tai jopa yksi vuosi perustuen biologisten lääkkeiden vaihdon yhteydessä tarvittavaan antolaiteneuvontaan, joka edellyttää apteekkeilta resursseja ja sisältää jonkinasteisen lääkitysturvallisuusriskin. Kannatamme vähintään kuuden kuukauden vaihtoväliä. Aikaisemmin esitetty kolmen kuukauden vaihtoväli olisi heikentänyt potilaiden hoitoon sitoutumista ja luottamusta oman sairautensa hoitoon. Erityisen haasteellinen lyhyempi vaihtoväli olisi ollut esim. muistisairaudesta tai oppimisvaikeuksista kärsiville.

Pidämme hyvänä, että insuliinivalmisteiden osalta apteekkivaihto otetaan käyttöön vaiheittain. On tärkeää huolehtia, että varastointivelvollisuuden piiriin asetettujen lääkevalmisteiden, kuten insuliinien, kohdalla lääkevaihto ei saa aiheuttaa saatavuusongelmien kautta vaaratilanteita.

Esityksessä ei arvioida apteekkien kykyä vastata lisääntyvään neuvonta- ja ohjausvelvoitteeseen. Apteekkivaihdon on kuitenkin todettu lisäävän apteekkihenkilökunnan suorittaman ohjauksen tarvetta. Farmaseuttinen henkilökuntaresurssi on viety minimiin jo tällä hetkellä, joten nyt ehdotetun velvoitteen toteutuminen lisää entisestään farmaseuttisen henkilökunnan kuormitusta. Suurimmat riskit lääkevaihdossa liittyvät antolaitteiden vaihtumiseen ja puutteelliseen opastukseen. Potilaan riittävä ja yhdenmukainen informointi biologisen lääkevalmisteen lääkevaihdosta on kriittistä uudistuksen onnistumiseksi. Pidämme tärkeänä, että sekä apteekin henkilökunnalla että terveydenhuollon ammattilaisilla, niin lääkäreillä kuin hoitohenkilökunnalla, on riittävä tietotaito ja, että lääkkeen käyttäjä saa yhdenmukaista ohjausta. Pistostekniikkaan liittyvä ohjaus tulee jatkossakin antaa potilaalle terveydenhuollossa osana potilaan hoitoa. Pidämme tärkeänä, että myös rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyden omaavat sairaanhoidajat saisivat täydennyskoulutusta biologisista lääkkeistä, niiden käytön ohjaamisesta sekä lääkehoidon toteutumisen seurannasta. Lääkkeenmääräämishoitajien lääkehoidon osaamista tulisi hyödyntää nykyistä laajemmin.

Lain vaikutuksia arvioitaessa esityksessä nostetaan esiin se, että apteekkien on varattava ohjeistusta varten asianmukaiset rauhalliset tilat, jossa lääkkeiden käyttäjien neuvonta tapahtuu asianmukaisesti ja lääkkeiden

käyttäjien yksityisyyden suoja huomioidaan. Apteekkien tulisi jo nykyisin huolehtia asiakkaiden yksityisyyden suojan toteuttamisesta osana lääkeneuvonnan antamista. Yksityisyyden suoja toteutuu huonosti apteekkeissa. Yksityisyyden suoja tulisi nostaa nykypäivän vaatimusten tasolle. Yksityisyyden suoja tarvitsevaa lääkeohjausta annetaan kaikille reseptiasiakkaille. Usein tai lähes aina apteekkeissa reseptiasiakkaiden palvelupisteet ovat sijoitettu siten, että viereiset sekä vuoroaan odottavat asiakkaat istuvat kuulo- ja näköetäisyydellä. Lääkepakkaukset näkyvät ja keskustelu kuuluu usein esteettä kiusallisen hyvin ulkopuolisille. Huomiota tämä vaatii siitakin syystä, että heikko yksityisyydensuoja on jo käytännössäkin mahdollistanut lääkkeiden varastamisia, lääkkeitä on yritetty anastaa apteekin ovien ulkopuolella. Asiakkaan yksityisyydensuoja apteekissa on epäkohta, joka vaatii pikaista huomiota.

Suomen Sairaanhoidajat ry.

Helsingissä 16.1.2023

Anne Pauna
toiminnanjohtaja

Nina Hahtela
asiantuntija